

Violența domestică în timpul izolării sau „în casa cu agresorul”

Riscul apariției sau al recurenței violenței domestice crește considerabil în această perioadă, având în vedere ca populația este afectată emoțional de o serie de factori precum: pierderea locului de muncă sau intrarea în șomaj tehnic, situația economică, închiderea școlilor, starea sistemului de sănătate ș.a.

“Aceste tensiuni trebuie gestionate în cadrul restrâns al locuinței, unde pot crea o atmosferă încordată, însoțită sau urmată adeseori de proiectarea nervozității și a neliniștilor interioare asupra singurelor persoane aflate acum în jur. Dacă punem la socoteală și faptul că, momentan, atenția autorităților este îndreptată în alte direcții, ne dam seama că abuzurile sunt mult mai ușor de comise și de ascunse în această perioadă.” afirmă **Cristian Roman**, *avocat Iordachescu & Asociații*.

I. Contextul internațional

Organizația Mondială a Sănătății a declarat că începând cu 11 martie 2020 ne luptăm cu o pandemie globală de Covid-19 determinată de răspândirea alarmantă a virusului SARS-CoV-2.

În acest context, numeroase state din lume au impus măsuri excepționale pentru a preveni infectarea cu noul coronavirus. Dintre acestea, importanța semnificativă, din perspectiva afectării întregii populații, prezintă restricțiile de circulație. Urmărind un scop meritoriu – al stopării răspândirii virusului prin restrângerea contactului uman, aceste restricții produc, totuși, și efecte negative, în special în ceea ce privește persoanele vulnerabile.

Imediat după adoptarea acestor măsuri, în unele state s-a observat o creștere masivă a numărului de cazuri de violență domestică. În China, spre exemplu, a fost raportat în luna februarie 2020 un număr triplu de cazuri față de aceeași lună din 2019, în condițiile în care în această țară au fost impuse unele dintre cele mai stricte măsuri, pentru o durată îndelungată. Cu procente situate între 20% și 50% au crescut și cazurile de violență domestică raportate în țări precum Statele Unite ale Americii, Franța, Marea Britanie sau Spania.

Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, António Guterres, a făcut un apel public, încurajând menținerea „pacii în camine” în contextul acestei „creșteri îngrijorătoare a violenței domestice cauzate de măsurile de izolare la domiciliu impuse în contextul pandemiei de coronavirus.”

II. Situația în România

Interdicțiile impuse prin ordonanțele militare emise în baza decretului de instituire a stării de urgență par, la o primă vedere, să nu fi generat aceleași probleme și în România. Conform datelor oferite de Serviciul de Telecomunicații Speciale, de la instituirea stării de urgență în 16 martie și până la finalul acestei luni a fost înregistrat un număr de apeluri care reclamau violență domestică cu 11% mai mic față de aceeași perioadă a anului trecut. O situație similară se regăsește în Italia, unde în prima lună de izolare la domiciliu au fost înregistrate cu aproape 50% mai puține apeluri prin care au fost reclamate fapte de violență domestică, față de perioada corelativă a anului precedent.

Aparent, statistica este îmbucurătoare și suntem tentați să credem că diminuarea cazurilor reclamate reflectă situația reală „din teritoriu”. Totuși, există numeroase voci din domeniul protecției sociale și din poliție care ne atrag atenția că această diminuare este cauzată de dificultatea cu care victimele pot să apeleze autoritățile, în condițiile în care se află în continuu în casa cu agresorul și nu pot să parasească locuința decât în anumite situații limitativ prevăzute de lege. Amintim că directorul Direcției Generale de Asistență Socială a Municipiului București, doamna Cosmina Simean, a precizat că „la nivelul capitalei există o creștere semnificativă a numărului femeilor care sună să ceară ajutor.”

III. Soluțiile din prezent

Cu titlu preliminar, amintim și atragem atenția asupra faptului ca, în România, victimele violenței domestice pot apela linia telefonică gratuită, cu număr unic de contact: 0800.500.333, serviciul fiind asigurat 24/24 ore, 7/7 zile. Totodată, cazurile de violență domestică pot fi reclamate și la numărul de apel de urgență 112.

La acest moment măsurile specifice care pot fi luate în aceste situații sunt reglementate de Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice. Cea mai rapidă dintre acestea este ordinul de protecție provizoriu. Acest ordin se emite de poliție și este confirmat de către procurorul competent atunci când se constată existența unui risc iminent ca viața, integritatea fizică ori libertatea unei persoane să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică. Măsurile concrete ce se pot dispune prin ordinul de protecție provizorie sunt următoarele:

- evacuarea temporară a agresorului din locuința comună, chiar dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;
- reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor în locuința comună;
- obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victima, fata de membrii familiei acesteia, ori fata de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;
- obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute.

Nerespectarea oricărei dintre aceste măsuri constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an. Ordinul de protecție provizoriu poate fi contestat la instanța de judecată competentă în termen de 48 de ore de la comunicare.

Concomitent sau ulterior emiterii ordinului de protecție provizoriu (ori chiar în lipsa solicitării acestuia), se poate cere instanței de judecată emiterea unui ordin de protecție. Organul judiciar cu puteri sporite, instanța are posibilitatea să emită ordinul de protecție pe o durată de până la 6 luni și poate, totodată, să impună și alte obligații suplimentare față de cele aflate la dispoziția poliției/procurorului. De exemplu, instanța poate dispune și:

- cazarea victimei, cu acordul acesteia, și, după caz, a copiilor, într-un centru de asistență;
- interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic sau prin orice alt mijloc, cu victima;
- încredințarea copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora.

Supravegherea modului în care se respectă ordinul de protecție revine poliției, iar, în cazul în care agresorul se sustrage de la executare, va fi sesizat organul de urmărire penală. Nerespectarea ordinului de protecție constituie infracțiune și se pedepsește conform art. 287 Cod penal, cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

IV. Concluzie

Instituirea stării de urgență, a regimului de izolare la domiciliu și a restricțiilor de circulație produce consecințe nefaste asupra fenomenului violenței domestice. Chiar dacă prioritatea autorităților publice este, desigur, combaterea pandemiei de Covid-19, credem că lupta împotriva violenței în familie trebuie să urce pe scara preocupărilor colective – în special dat fiind faptul că restricțiile adoptate creează premisele creșterii exponențiale a acestui fenomen.

Drama prin care trece un număr important de persoane, descrisă prin sintagma „în casa cu agresorul”, impune identificarea unor măsuri alternative („soluții tacute”) prin care să poată fi reclamate actele de violență domestică. Spre exemplu, în Spania se pot trimite mesaje scrise prin aplicația WhatsApp la un număr special, iar în Franța există un cuvânt special care atenționează personalul din farmacie sau magazine despre abuzurile pe care le-a suferit persoana care îl folosește.

În plus, măsurile care pot fi dispuse în general prin intermediul ordinelor de protecție ar putea să vină în contradicție cu restricțiile impuse prin ordonanțele militare, astfel ca organele statului ar trebui să găsească, de urgență, soluții pentru a se asigura că cei mai vulnerabili dintre noi sunt protejați.

